

رسالة

پردیس بین المللی ارس

گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی

پیشنهاد طرح پژوهشی پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش مدیریت رویدادهای ورزشی

عنوان فارسی:

بررسی مقایسه ای توانمندی های فنی، ادراکی و انسانی دبیران تربیت بدنی
(براساس مدل رابرت کاتز)

استاد راهنما:

خانم دکتر عسکریان

استاد مشاور:

آقای دکتر مهدی بشیری

پژوهشگر:

حمید شاکر

۱۳۹۲

پاس:

از استاد گرامی سرکار خانم دکتر عسکریان بسیار سپاسگزارم چرا که بدون راهنمایی ایشان تاسین این پایان نامه بسیار مشکل می نمود.

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگان

به پاس عاطفه سرشار و گرمای امید بخش وجودشان که در این سردترین روزگار ان بهترین پشتیبان است

به پاس قلب های بزرگشان که فریادرس است و سرکردانی و ترس در پناهنشان به شجاعت می گراید

و به پاس محبت های بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند

تقدیم به:

این مجموعه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم می‌کنم

با سپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

مویزانشان سپید شد تا ما رو سفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا گرما بخش وجود ما و رو سنگ را همان باشند...

پدرم که آینه همه‌ی خوبی‌هاست و هر چه دارم اول از حق تعالی بعد از اوست.

مادرم صبورم

همسر عزیزم

استاد بزرگوارم

چکیده :

مقایسه‌ی توانمندی های فنی، انسانی و ادراکی دبیران ورزش زن و مرد ناحیه ۴ تبریز براساس مدل رابرت کاتز هدف این پژوهش است.

جامعه آماری دبیران ورزش شهرستان تبریز که تعداد جامعه بالغ بر ۳۶۰ نفر بوده است. روش نمونه گیری طبقه ای نسبتی بوده و براساس جدول مورگان (۲۰۵) نفر به عنوان حجم نمونه به تصادفی از بین دبیران ورزش به تفکیک جنسیت انتخاب شدند. روش تحقیق از نوع علی - مقایسه ای است. ابزار گردآوری اطلاعات پژوهش حاضر پرسش نامه توانمندی های مدیریتی دبیران ورزش در سه مهارت فنی، انسانی، و ادراکی با مقیاس ۵ درجه ای لیکرت شامل (۲۰) سوال بوده است. برای تعیین روایی ابزار پژوهش از روایی صوری، محتوای سازه استفاده گردید. اعتبار ابزار اندازه گیری با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ معادل $\alpha = 0/95$ برآورد شد که حاکی از اعتبار بالای اندازه گیری است. تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو سطح آمار توصیفی شامل (میانگین، انحراف معیار و واریانس) و آمار استنباطی شامل آزمون t مستقل، آزمون تحلیل واریانس VONAA در سطح $\alpha \leq 0/05$ برآورد گردید. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که بین توانمندی های فنی و ادراکی دبیران زن و مرد تفاوت معنی داری وجود دارد. همچنین بین توانمندی های انسانی مدیران و توانمندی های مدیریتی دبیران بر حسب جنسیت تفاوت معنی داری مشاهده نشد. تلویحات کاربردی این پژوهش در بردارنده نکات مهمی برای مدیران، معلمان و مسئولین آموزشی و پرورشی می باشد.

کلید واژه : رهبری آموزشی، مهارت های مدیریتی، توانمندی، فنی، انسانی، ادراکی، دبیران ورزش، زن، مرد.

فهرست مطالب

موضوع	صفحه
فصل اول کلیات پژوهش	
۱-۱ مقدمه	۲
۱-۲ بیان مسأله:	۳
۱-۳ ضرورت و اهمیت پژوهش :	۶
۱-۴ اهداف تحقیق:	۸
۱-۱-۴ هدف کلی:	۸
۲-۱-۴ اهداف جزئی:	۸
۱-۵ فرضیه های فرعی تحقیق :	۸
۱-۶ متغیرها:	۹
۱-۱-۶ متغیر مستقل (پیش بین) :	۹
۲-۱-۶ متغیر وابسته (ملاک) :	۹
۱-۷ تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها	۹
۱-۲ مقدمه	۱۳
۲-۲ مبانی نظری پژوهش :	۱۴
۱-۲-۲ سیر تحول علم مدیریت	۱۶
۲-۲-۲ پیدایش تئوری های مدیریت :	۱۷
۳-۲-۲ تربیت دبیران و رهبران آموزشی :	۱۸
۴-۲-۲ مهارت های مورد نیاز دبیران ورزش مدارس	۲۱
۱-۴-۲-۲ مهارت های ادراکی	۲۱
۲-۴-۲-۲ مهارت های انسانی	۲۲
۱-۲-۴-۲-۲ هرسی و بلانچارد برای مهارت انسانی	۲۳
۳-۴-۲-۲ مهارت فنی	۲۴
۱-۳-۴-۲-۲ مهارت های مورد نیاز در زمینه امور اداری	۲۵
۲-۳-۴-۲-۲ مهارت های مورد نیاز پرسنل دانش آموزی	۲۵
۳-۳-۴-۲-۲ مهارت های مورد نیاز در زمینه فضای ورزشی مدرسه	۲۵
۴-۳-۴-۲-۲ مهارت های مورد نیاز در زمینه سازمان و ساختار	۲۶
۵-۲-۲ کاربرد مهارت در مدیریت	۲۷
۳-۲ پیشینه تحقیق :	۲۸
۱-۳ مقدمه	۳۷
۳-۲ روش پژوهش :	۳۷
۳-۳ جامعه آماری :	۳۷

۳۸	.....	۳-۴ نمونه آماری :
۳۸	.....	۳-۵ روش نمونه گیری و توصیف افراد مورد آزمایش:
۳۹	.....	۳-۴ ابزار های اندازه گیری و مشخصات آنها :
۴۰	.....	۳-۵ روایی پرسشنامه .....
۴۰	.....	۳-۶ نتایج تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه توانمندیهای مدیران .....
۴۲	.....	۳-۷ تحلیل اعتبار پرسشنامه: .....
۴۲	.....	۳-۸ روش تجزیه و تحلیل داده ها: .....
۴۴	.....	۴-۱ مقدمه .....
۴۴	.....	۴-۲ تحلیل توصیفی اطلاعات .....
۴۷	.....	۴-۳ تجزیه و تحلیل فرضیههای پژوهش با استفاده از آمار استنباطی .....
۴۷	.....	۱-۴-۳ بررسی نرمال بودن داده ها .....
۴۷	.....	۲-۴-۳ آزمون فرضیه اول :
۴۸	.....	۳-۴-۳ آزمون فرضیه دوم :
۴۸	.....	۴-۴-۳ آزمون فرضیه سوم :
۴۹	.....	۵-۴-۳ آزمون فرضیه چهارم :
۴۹	.....	۶-۴-۳ آزمون فرضیه پنجم :
۶۴	.....	پیوست .....

فهرست نگاره ها

موضوع :	صفحه
نگاره شماره (۱-۴) توزیع فراوانی مربوط به پست های نمونه آماری	۴۴
نگاره شماره (۲-۴) : توزیع فراوانی اطلاعات مربوط به نمونه آماری پژوهش	۴۵
نگاره شماره (۳-۴) : میانگین مهارت های سه گانه دبیران ورزش	۴۶

فهرست جدول ها

موضوع	صفحه
جدول شماره (۱-۰) مهارت های مدیریتی در سطوح مختلف	۲۱
جدول شماره (۱-۳) اطلاعات مربوط به جامعه آماری پژوهش	۳۸
جدول (۲-۳)	۳۹
جدول ۳-۳. مشخصه های آماری پرسشنامه با اجرای روش PC برای ساختار ۳ عاملی توانمندی های مدیران	۴۱
جدول ۳-۲. بارهای عاملی و میزان اشتراک در سوالهای پرسشنامه	۴۱
جدول شماره (۱-۴) اطلاعات مربوط به نمونه آماری	۴۴
جدول شماره (۲-۴): توزیع فروانی اطلاعات مربوط به نمونه آماری پژوهش	۴۵
جدول شماره (۳-۴): مقایسه توزیع پراکندگی مولفه های مهارت ها	۴۵
جدول شماره : (۴-۴) میانگین وانحراف معیار مهارت های ادراکی، فنی و انسانی دبیران ورزش زن و مرد	۴۶
جدول شماره (۶-۴) : نتایج آزمون t فرضیه اول	۴۷
جدول شماره (۷-۴) نتایج آزمون t فرضیه دوم	۴۸
جدول شماره (۸-۴) نتایج آزمون t فرضیه سوم	۴۸
جدول شماره (۹-۴) نتایج آزمون t فرضیه چهارم	۴۹
جدول شماره (۱۰-۴) تفاوت بین توانمندی های مهارتی را نشان می دهد.	۴۹

فهرست اشکال

موضوع	صفحه
شکل ۱-۲ مدل مهارت های مورد نیاز و تناسب آن با سطوح مدیریت	۲۶
شکل ۱-۳ نمودار صخره های	۴۲

فصل اول

کلیات پژوهش

از تشکیل نظام آموزش و پرورش رسمی در ایران بالغ بر نود و یک سال می گذرد. طی این مدت بر اثر تحولات جامعه و اهمیت یافتن آموزش و پرورش در نظر مردم، نظام آموزشی کشور گسترش یافته و شمار آموزشگاه ها و دانش آموزان سال به سال افزایش پیدا کرده است. در نتیجه، مأموریت، اهداف و وظایف آن پیچیده تر و بار مسئولیت آن سنگین تر شده است. در حال حاضر، رهبری و مدیریت نظام آموزشی در سطوح مختلف آن یکی از وظایف دشوار جامعه به شمار می رود. مؤسسات و مراکز تربیت معلم در نیم قرن گذشته، به منظور بهبود شرایط مدیریت در سطح کلاس به تربیت حرفه ای معلمان پرداخته و توانسته اند که کیفیت امر تدریس و یادگیری را تا اندازه ای ارتقاء دهند. با وجود این، هنوز شمار کثیری از معلمان و دبیران کشور از بینش و مهارت های متناسب با حرفه معلمی برخوردار نیستند. مدیریت و رهبری در سطح مدارس و مدیریت امور آموزشی در سطح شهر ها و مناطق هنوز اهمیت واقعی خود را پیدا نکرده و از این رو مسائل و مشکلات آموزش و پرورش در کشور ما چندان مورد توجه و مطالعه قرار نگرفته است.

اکنون هنگام آن فرا رسیده است که مسأله مدیریت و رهبری در نظام آموزشی مورد توجه بیشتری واقع شود و نسبت به تربیت و باز آموزی افرادی که مسئولیت اداره ی ورزش آموزشگاه ها و ادارات آموزش و پرورش را بر عهده دارند، اقدامات مؤثری به عمل آید. به این منظور، علاوه بر استفاده از امکانات آموزشی، لازم است که نیروی انسانی شاغل در فعالیت های آموزشی و پرورشی نیز از طریق پیش بینی و اجرای برنامه های کوتاه مدت تابستانی، شبانه یا آموزش ضمن خدمت باز آموزی شوند و مسائل و مشکلات آموزش و پرورش و مدیریت و رهبری آن مورد بررسی و تحقیق قرار گیرند. در این راستا دبیران نیازمند استفاده از مهارت های گوناگونی از جمله توانمندی های فنی، ادراکی و انسانی می باشند که در تحقیق حاضر به مقایسه ی این توانمندی ها در بین دبیران تربیت بدنی زن و مرد پرداخته است.

۲-۱ بیان مسأله:

رفتار سازمانی عبارتست از مطالعه منظم (سیستماتیک) عملیات، اقدامات، کارها و نگرش‌های افرادی که سازمان را تشکیل می دهند (Stephen P. Robbins-1995).

سازمان یک ساختار رسمی از کارهای هماهنگ برنامه ریزی شده و مستلزم وجود دو یا چند نفر تا یک هدف مشترک یا معمولی را تأمین نمایند و رفتار سازمانی یک رشته کاربردی از علوم رفتاری است که به دنبال بهبود و توسعه مهارت های انسانی است هدفهای بهبود سازمانی عبارت است از کمک به توجیه، پیش بینی و کنترل رفتار انسانی است (Stephen P. Robbins 1995).

امروزه مهم ترین عامل در تربیت انسان ها عامل انسانی می باشد. اگر ما بخواهیم افراد موفق داشته باشیم این نکته مهم است. که چه کسانی این افراد را تربیت می کنند و تربیت کنندگان چه ویژگی های باید داشته باشد. و آیا همه ویژگی ها دارای ارزش یکسان هستند و کدام معلمان با چه ویژگی های می توانند در تربیت و آموزش دانش آموزان موفق باشند. پس لزوم سنجش توانمندی های دبیران از اهمیت بسزایی برخوردار می باشد. در بین دانشمندان مدیریت وجود حداقل سه مهارت در فراگرد مدیریت تشخیص داده شده است.

ادراک فرآیندی است که بدان وسیله فرد احساس خود را تفسیر می نماید تا بتواند به محیط خود معنی بدهد تحقیقاتی که بر روی ادراک، پنداشت یا برداشت شخص از محیط انجام شده موید این است که افراد مختلف از دیدگاه های متفاوتی به یک چیز نگاه می کنند. (Stephen P. Robbins ۱۹۹۵)

رابرت کاتز این سه مهارت را با عنوان مهارت فنی مهارت انسانی و مهارت ادراکی تعریف نموده و ارزش نسبی هر کدام را بر شمرده است. بنابراین تعریف، سرپرستان در سطوح پایین تر به مهارت فنی قابل ملاحظه ای نیاز دارند، ولی مدیران در سطح بالا به مهارت ادراکی بیشتری نیازمندند. در حالی که در شاخص مشترکی که در همه سطوح مدیریت اهمیت دارد و در واقع فصل مشترک هر نوع مهارتی است، مهارت انسانی است (علاقه بند، ۱۳۸۸).

بنابراین داشتن بینش صحیح، دانش کافی توانمندی ها و مهارت های لازم برای مدیریت منابع انسانی اجتناب ناپذیر است دستلر^۱ در مهارت فنی، دانستن و توانستن مطرح است. علم، دانستن است و هنر استفاده از آن، توانستن. همچنین علم موقعی مفید خواهد بود که کاملاً منطبق بر ارزش های حاکم بر فرهنگ یک جامعه باشد. بنابراین دبیر ورزش خوب باید معتقد و مدبر بوده و آموزش های حرفه ای لازم را دیده باشد. در مهارت انسانی حمایت، مساعدت و تقویت در اجرای امور و همکاری کردن برای نیل به هدف مطرح است، نه دستور دادن و ریاست کردن بردانش آموزان، در مهارت ادراکی برنامه ریزی و خلاقیت مطرح است و هنر دبیر ورزش شناخت این توانائی هاست. دبیران ورزش باید به دانش تخصصی مجهز باشند و دانش تخصصی عبارت است از دانشی یا مهارتی که فرد را در یک رشته تخصصی یا کار ویژه ای آگاه و توانمند سازد. توان و آگاهی تخصصی سبب تقسیم کار و تخصصی شدن امور می شود (میر کمالی، ۱۳۸۷)

---

^۱ Desler

(ربانی خواه، ۱۳۸۹) نیز به ارتباط بین مهارت های فنی، انسانی، ادراکی مدیران و اثربخشی کار آن ها اشاره کرده است. البته برخی تحقیقات به تفاوت عملکرد و یا نحوه استفاده ی مدیران و مربیان زن و مرد از این مهارت ها اشاره دارند. به عنوان مثال (علی اصغرجویاری، ۱۳۸۸) با بررسی انطباق عملکرد مدیران مدارس شهرستان دماوند با وظایفشان، به تفاوت معنادار عملکرد مدیران زن و مرد اشاره کرده است. در این راستا، (عباسی، ۱۳۹۲) نیز در تحقیق خود اعلام کرده است که مهارت های فنی و انسانی مدیران زن بیشتر از مدیران مرد می باشد ولی بین مهارت های ادراکی مدیران زن و مرد تفاوت معنی داری وجود ندارد.

با توجه به نتایج ضد و نقیضی که در این رابطه وجود دارد و از جای که تا کنون تحقیقی بر روی دبیران تربیت بدنی تبریزانجام نپذیرفته است، بنابراین ضرورت دارد ویژگی ها و نقاط قوت و ضعف دبیران ورزش واحدهای آموزشی مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد و جهت باروری اثر بخشی آنان تلاش های لازم صورت پذیرد. این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش است که دبیران ورزش ناحیه ۴ تبریز تا چه حد از توانائی ها و ویژگی های کیفی مورد نظر بر خوردار هستند؟ و در واقع به دلیل اهمیت زیادی که مدیریت آموزشی در نظام آموزشی و پرورشی دارد و نقش مهمی در اداره کردن یک سازمان یا نهاد و هدایت کردن افراد آن سازمان برای رسیدن به اهداف موردنظر را ایفا می کند. بنابراین سؤال اصلی آن است که آیا دبیران ورزش آشنایی لازم و کافی با مهارت های انسانی، ادراکی و فنی را دارند؟ و بین توانمندی های فنی، انسانی زن و مرد چه تفاوتی وجود دارد؟

اجرای این پژوهش و یافتن پاسخ علمی به این مسئله ی مطروحه، اقدامات لازم را جهت کسب مهارت های مدیریت کار آمد و اثر بخش توسط دبیران ورزش فراهم نموده و باعث افزایش توانمندی های مدیران شده و گامی در جهت رشد و بالندگی نظام آموزش و پرورش برداشته شود.

۳-۱ ضرورت و اهمیت پژوهش :

بعد از نهاد خانواده که اصلی ترین و مهم ترین نهاد تربیت انسان ها و شکل دهی شخصیت آنها است دومین نهاد پر اهمیت مدارس و بخش تعلیم و تربیت کشور می باشد، که در این راستا بکارگیری نیروهای شایسته از اهمیت بسزایی برخوردار می باشد. دبیران موفق می توانند تعلیم گیرندگان موفق تربیت کنند از بین انواع مدیریت ها، مدیریت بر سازمان های آموزشی از اهمیت ویژه ای برخوردار است و نقش استراتژیک دارد. امروزه سیستم آموزشی کشور با بیش از هزاران مدرسه، دانش آموز، معلم و مصرف هزاران میلیارد تومان، بزرگترین نهاد دولتی است و پیش بینی ها نشان می دهد که این روند سیر صعودی خود را برای دهه های آینده ادامه خواهد داد. بنابراین مدیریت در دستگاه آموزش و پرورش از سطح کلاس تا وزارتخانه نقش حیاتی و حساسی در پیشبرد تحقق اهداف آموزش و پرورش دارد و هیچ نظام آموزشی نمی تواند بدون داشتن مدیران ماهر و مدبر به اهداف خود دست یابد. در حال حاضر مدرسه که یکی از بخش های کلیدی آموزش و پرورش است با اهداف آموزشی و تربیتی که دو رکن تعلیم و تربیت در کنار هم می تواند به رشد و اعتلای دانش آموزان کمک کند مدیریت از سطح کلاس تا وزارتخانه اهمیت بسزایی در رسیدن به اهداف سازمان دارد. بنابراین افرادی باید در رأس موسسات آموزشی قرار گیرند که دارای آگاهی ها و مهارت های لازم در زمینه مدیریت باشند. بنابراین دانش فنی، مهارت و قدرت ایجاد ارتباط با نیروی انسانی به کارگیری صحیح اصول علمی در اداره آموزشگاه ها از ویژگی های عمده مدیران موفق محسوب می شود (استیفن رابینز، ۱۹۹۵)

دست یابی به بهره وری پایدار، خلاقیت و نوآوری و کیفیت زندگی در گرو مدیریت نیروی انسانی، کارا، اثربخش، هوشمند و متعهد است. دیدگاه های جدید در مورد نقش نیروی انسانی و شیوه های کار، نسبت به دیدگاه های گذشته، دستخوش تغییر و تحول بسیار زیادی قرار گرفته است. مدیریت مشارکت جو و تیم های خودگردان و همگانی بودن مسئولیت نوآوری نمونه های از دیدگاه های جدید در مدیریت منابع انسانی است. بنابراین، داشتن بینش صحیح، دانش کافی، توانمندی ها و مهارت های لازم برای مدیریت منابع انسانی اجتناب ناپذیر است. (Desler، ۲۰۰۹)

اما آنچه مهم است و بر آن تاکید شده ارزش نسبی ارکان سه گانه می باشد چراکه مدیران سطح پایین مانند دبیران نیاز به مهارت های فنی بالائی دارند و باید دانش تخصصی انجام کارداشته باشند. اجرای این پژوهش و یافتن پاسخ علمی به مسئله مطروحه، شاید اقدامات لازم را جهت کسب مهارت های مدیریت کارآمد و اثربخش توسط دبیران ورزش فراهم نموده و باعث افزایش توانمندی های مدیران شده و گامی درجهت رشد و اعتلای نظام آموزش و پرورش برداشته شود. بنابراین مدل مهارت های سه گانه (فنی، انسانی و ادراکی) رابرت کاتز چهارچوب این پژوهش خواهد بود.

۴-۱ اهداف تحقیق:

۴-۱-۱ هدف کلی:

هدف کلی این پژوهش مقایسه‌ی توانمندی‌های فنی، انسانی و ادراکی دبیران ورزش زن و مرد مدارس شهرستان تبریز ناحیه ۴ می‌باشد.

۴-۱-۲ اهداف جزئی:

۱. شناخت و مقایسه توانایی‌ها و مهارت‌های فنی دبیران ورزش زن و مرد
۲. شناخت و مقایسه توانایی‌ها و مهارت‌های انسانی دبیران ورزش زن و مرد
۳. شناخت و مقایسه توانایی‌ها و مهارت‌های ادراکی دبیران ورزش زن و مرد
۴. تفاوت توانمندی‌های مدیریتی دبیران زن و مرد
۵. مقایسه توانمندی‌های مهارتی دبیران زن و مرد

۵-۱ فرضیه‌های فرعی تحقیق:

۱. بین توانمندی‌های فنی دبیران ورزش زن و مرد تفاوت وجود دارد.
۲. بین توانمندی‌های انسانی دبیران ورزش زن و مرد تفاوت وجود دارد.
۳. بین توانمندی‌های ادراکی دبیران ورزش زن و مرد تفاوت وجود دارد.
۴. بین توانمندی‌های مدیریتی دبیران ورزش زن و مرد تفاوت وجود دارد.
۵. بین دبیران زن و مرد از نظر توانمندی‌های فنی، ادراکی و انسانی تفاوت وجود دارد.

۶-۱ متغیرها:

۶-۱-۱ متغیر مستقل (پیش بین) :

جنسیت دبیران ورزش

۶-۱-۲ متغیر وابسته (ملاک) :

توانمندی های فنی، انسانی، ادراکی دبیران ورزش

۷-۱ تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

۷-۱-۱ توانمندی:

تعریف مفهومی: یعنی داشتن قدرت، مهارت و توانایی فکری و عملی برای انجام کاری یا استفاده کردن از نیروی جسمی و تفکر برای به وجود آوردن موقعیت های مورد نیاز و خلاقیت در انجام کارهای مربوط به خود و سازمان (علاقه بند، ۱۳۸۸).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش از طریق پاسخ به کلیه گویه های پرسش نامه محقق ساخته سنجیده و تعیین خواهد شد و دارای شاخص های مهارت های مورد نیاز دبیران است

۷-۱-۲ مهارت های فنی^۱:

تعریف مفهومی: مهارت فنی دانایی و توانایی در انجام دادن وظایف خاص که لازمه آن ورزیدگی در کاربرد فنون و ابزارهای ویژه و شایستگی عملی در رفتار و فعالیت است (علاقه بند، ۱۳۸۸).

---

^۱ Technical Skills

تعریف عملیاتی: در این پژوهش متغیر مهارت های فنی از طریق پاسخ به سوال های مربوط به این مهارت سنجیده شده است

۷-۱-۳ مهارت های انسانی^۱:

تعریف مفهومی: یعنی داشتن توانایی و قدرت تشخیص در زمینه ایجاد محیط تفاهم و همکاری و انجام دادن کار به وسیله دیگران، فعالیت مؤثر به عنوان عضو گروه، درک انگیزه های افراد و تأثیر گذاری بر رفتار آنان (علاقه بند، ۱۳۸۸).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش متغیر مهارت های انسانی از طریق پاسخ به سوال های مربوط به این مهارت سنجیده شده است.

۷-۱-۴ مهارت های ادراکی^۲:

تعریف مفهومی: یعنی توانایی درک و تشخیص پیچیدگی های کل سازمان و تصور همه عناصر و اجزای تشکیل دهنده کار و فعالیت سازمانی به صورت یک کل واحد سیستم (علاقه بند، ۱۳۸۸).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش متغیر مهارت های ادراکی از طریق پاسخ به سوال های مربوط به این مهارت سنجیده شده است.

۷-۱-۵ دبیران آموزشی:

در این پژوهش معلمان یا دبیرانی که طبق ضوابط وزارت آموزش و پرورش ابلاغ گیرند و در مقابل باید جهت تسهیل و برقراری امور آموزشی و پرورشی اقداماتی را در آموزشگاه به وجود آورند و بر کار کلیه دانش آموزان مدرسه نظارت داشته باشند (بابلی و یوزباشی، ۱۳۸۸).

---

¹ Human Skills

² Gognitive Skills